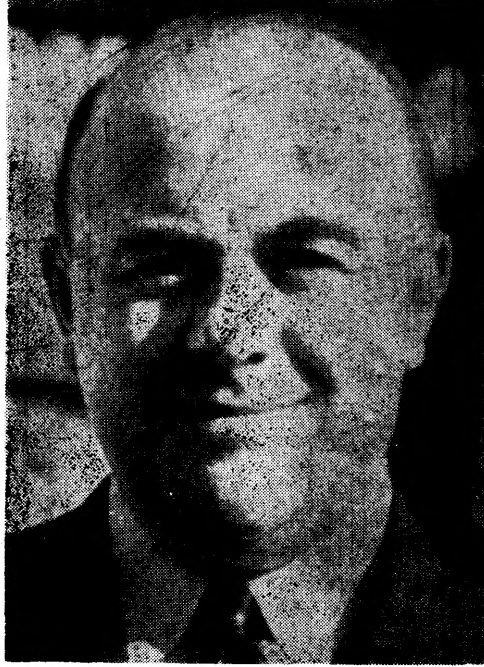

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

XXI. Cilt

1972

2'nci Sayı

ADNAN ÖTÜKEN

1911 — 1972

Milli Kütüphane'nin ve Türkiye'de modern kütüphaneciliğin kurucusu, eğitimci ve yürütücüsü, Türk kütüphaneciliğinin temel direklerinden Adnan Ötügen'i 2 Mart 1972 günü kaybetmiştik.

Bültenimizin bu sayısını O'nun aziz hâtrasına ayırdık. Şüphe yok ki, O'nun, kütüphaneciliğimiz ile ilgili araştırma, çalışma ve hizmetlerin bilgili ellerde aralıksız devam ettirilmesini görmekle ruhu şad olacaktır.

Aziz ve kıymetli hocamız, Cenab-ı Hakk'ın rahmet ve mağfireti üzerinizde olsun.

TKDB

ADNAN ÖTÜKEN'İN BİYOGRAFİSİ

«Millî Kütüphane, milletin hafızasıdır. Milletin tefekkür ve irfan mazisini istikbale bağlayan bir müessesedir.

Millî Kütüphaneleri, hür milletlerin istiklâl hüccetleri olarak kabul edebiliriz. Nesiller fikir ve kültür miraslarını birbirlerine Millî Kütüphaneleriyle devrederler. Bizim neslimizin kurduğu ve geliştireceği Millî Kütüphane, gelecek nesillere bırakacağımız en kıymetli eserlerden biri olacaktır.»

Millî Kütüphane'nin idealist kurucusu, modern kütüphaneciliği bütün yönleriyle memleketimizde ilk defa uygulayan, kütüphaneciliğin bir meslek olduğunu kamu oyuna kabul ettiren değerli meslek adamı, meslek eğitimi görmüş Türk kütüphanecilerinin büyük hocası Adnan Ötüken, «Millî Kütüphane Nasıl Kuruldu?» adlı yazısında Millî Kütüphane'nin değerini, millî kültürümüz için önemini böylece dile getiriyordu.

Pek az kurucu ile kurduğu müessese arasında, Millî Kütüphane ile Adnan Ötüken arasındaki bağlantıya benzer güçlü bir bağ bulunabilir. Millî Kütüphane adı Adnan Ötüken'i, Adnan Ötüken ismi Millî Kütüphane'yi hemen akla getirir.

2 Mart 1972 günü kaybettiğimiz bu büyük kütüphaneci, örneği az bulunur idealist insan, 1911 yılında Manastır'da doğmuştur. Babası Dr. Binbaşı Ali Naşit Bey Vodinalı'dır. Annesi Lütfiye Hanım, tanınmış din bilginimiz âyan azasından ve Ayasofya vaizi İsmail Hakkı Efendi'nin kardeşi Manastırlı Avukat Yusuf Efendinin kızıdır.

Dr. Ali Naşit Bey, oğlu Adnan Cahit henüz yedi yaşında küçük bir çocukken 1918 de Birinci Dünya Savaşında Kafkas cephesinde şehit düşmüştür. Gelecekte modern bir mesleğin öncüsü olarak kültür tarihimizde yer alacak bu çocuğu annesi Lütfiye Hanım yetiştirmiştir.

Adnan Ötüken öğrenimine İstanbul'da Kadıköy Osmangazi Nüme Mektebi'nde başlamış, bu altı sınıflı ilkokulu 1924 yılında tamamlamış, 1927 - 1928 ders yılında Kadıköy Ortaokulu'ndan, 1930 - 1931 de de İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun olmuştur. Yüksek öğrenimine İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nda devam etmiş, 1934 - 1935 ders yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji ve Fransız Dil ve Edebiyatı Bölümünü bitirmiştir. Üniversitenin iki

ayrı bölümünde başarı ile okuyan Adnan Ötüken, Edebiyat Fakültesi Talebe Derneği Başkanı, Millî Türk Talebe Birliğinde yönetim kurulu üyesi olarak, o yıllardaki gençlik kuruluşlarında da hizmet etmiştir. Aynı zamanda İstanbul'da bazı özel liselerde edebiyat öğretmenliği de yapmıştır.

Fakülteadaki bitirme tezi «Türk Atasözleri» konusundadır. Bu çalışma ona bütün İstanbul kütüphanelerini tanıma fırsatını kazandırmıştır.

1935 te Edebiyat Fakültesini bitirdiği sıralarda İstanbul'da Prof. H. Ritter'in başkanlığında kurulan Kütüphaneler Tasnif Komisyonu Kâtipliğine atanmış, bu vazifesi dokuz ay sürmüştür. 1936 da Yozgat Lisesi Edebiyat Öğretmenliğine tayini yapılır. Bu sırada İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu ve İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Tabiiye Bölümü 1935 yılı mezunlarından Sabiha Aybar Hanımla evlenir. Yine 1936 da Devlet hesabına Kütüphanecilik alanında ihtisas yapmak üzere Almanya'ya gönderilmiş, dört yıl süre ile Berlin Devlet Kütüphanesinde (Preussische Staatsbibliothek) kütüphanecilik ihtisas öğrenimi, ayrıca Berlin Üniversite Kütüphanesi ile Leipzig'de Deutsche Bücherei'da ve diğer Alman kütüphanelerinde staj yapmıştır. 1939 Haziran'ında yurda dönen Adnan Ötüken, Ağustos ayında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Asis-

tanlığına tayin edilmiş, üç ay sonra da yedek subay olmuştur. «Bibliyotek Bilgisi ve Bibliyografi» adlı ilk eserini yedek subaylığında yayımlamıştır. 1940 ta ilk kızı Deniz doğmuş, iki yıllık vatan görevini bitirdikten sonra Millî Eğitim Bakanlığında merhum Faik Reşit Unat yerine Neşriyat Müdürlüğüne getirilmiştir. (1 Ekim 1941).

Adnan Ötüken'in Almanya'dan dönüşünden beri gerçekleştirmeğe çalıştığı tek ideali, Türk Millî Kütüphanesi'nin kurulmasını sağlamaktır. Millî Eğitim Bakanlığında Yayınlar Müdürlüğünü kabulü de, bu büyük idealini gerçekleştirecek zemini hazırlama maksadına dayanır.

Yayınlar Müdürlüğünde beşbuçuk yıl kalmıştır. (1946). Bu iki tarih arası Türk ve İslâm Ansiklopedileri plân ve programlarının hazırlanıp yayıma başlandığı yıllardır. Tercüme Bürosu yine bu yıllarda kurulmuş, «Klâsikler Serisi» diye tanınan «Dünya Edebiyatından Tercüme Serisi» de Adnan Ötüken'in Neşriyat Müdürlüğü sırasında çıkarılmaya başlanmış, 1941 de 13 klâsik eser yayımlanmış, Ötüken'in bu görevden ayrıldığı 1946 da, bir yılda basılan tercüme sayısı 152 ye yükselmiştir. Daha sonraki yıllarda bu sayı gitgide düşecektir.

Bir yandan bu çok yüklü neşriyat faaliyetini başarıyla yürüten Ötüken; diğer taraftan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Kütüphanecilik Kurslarını yönetmektedir. Bu

kurslara başlaması için Mehmet Emin Erişirgil'in dekan vekilliği sırasında 28 Kasım 1941 tarihli yazı ile teşebbüs etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının da kabulüyle Mart 1942 de kursun ilk dönemine başlanır. Şubat 1943 başında bu kurs biter. İkinci devreye 27 Nisan 1943 te başlanır. 1944 yılında Kütüphanecilik Kursu Yönetmeliği kesin şeklini alır.

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesindeki Kütüphanecilik Kursunu tek başına 1952 yılına kadar muntazaman devam ettirir. Kurs 20 - 30 kursiyerle başlamış, zamanla bu sayı 160 a kadar yükselmiştir.

Bu kurslarda yetişenlerden bir kısmı, kurulduğu zaman, Milli Kütüphane'nin ilk elemanlarını teşkil edeceklerdi. 1945 te ikinci kızı Yıldız Ötüken dünyaya gelmiştir.

Annan Ötüken, nihayet beklediği zamanın geldiğine kanaat getirerek 15 Nisan 1946 günü, o zaman Sanayi Caddesi 25 numaralı Yüzbaşıoğlu apartmanında bulunan Neşriyat Müdürlüğü Bürolarının zemin katındaki bir odaya bir camlı dolap yerleştirir. Neşriyat Müdürlüğü'nün memurları önünde ufak bir törenle bu camlı dolaba Mehmet Emin Yurdakul'un iki kitabını koyarak yaptığı konuşmada bu fidenin yeşerip büyük bir ağaç olacağını, bu ağacın da Milli Kütüphane adını taşıyacağını bildirir. O gün, o mütevazî törene katılanlardan bunu tebessümle karşılayanlar, yıllar geçip Milli Kütüphane

bir çınar misali geliştikçe o günkü tebessümleri için utandıklarını ifade etmişlerdir.

Bu odaya, daha başka camlı dolaplar ve bazı eşyalar sağlayan Adnan Ötüken, gayri resmî olarak «Millî Kütüphane Hazırlık Bürosu» adını verir. Neşriyat Müdürlüğü'nün fotoğraf makineleriyle kütüphanenin müstakbel Mikروفilm Atelyesini de kurar.

6 Ağustos 1946 da Recep Peker Hükümeti kurulmuş, hükümet programında «Ankara'da bir Millî Kütüphane kurulması için hemen çalışmalara başlanılacağı» konusu yer almıştır. Ötüken, o sıradaki Millî Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer'i Neşriyat Müdürlüğü'nden ayrılıp bu Müdürlüğü'nün bir Şube Müdürlük kadrosundan maaş alarak, Millî Kütüphane Hazırlık Bürosunda çalışabilmek için ikna eder. 21 Aralık 1946 da Neşriyat Müdürlüğü'nden ayrılır. 1 Nisan 1947 ye kadar Millî Kütüphane Hazırlık Bürosu, Neşriyat Müdürlüğü'nün zemin katındaki daracık yerde çalışmıştır. Ancak yapılan bağışlarla burası tıklım tıklım dolmuştur. Bu tarihte Büro Kocatepe'de Mithatpaşa (o zaman İsmet Paşa) Caddesi 43 numaralı beş odalı müstakil bir eve nakledilir.

Büronun elinde tahsisat yoktur. Gerekli malî imkânı sağlamak için «Millî Kütüphaneye Yardım Derneği» kurulmuştur. Bir gece Hazırlık Bürosunu devrin Başbakanı

Recep Peker ziyaret eder ve Yardım Derneğine 100.000 Türk liralık bir bağış yaptırır. Millî Kütüphane Kanununun Meclis'e sevki için Millî Eğitim Bakanına da direktif verir.

Kanun tasarısı hazırdır. Maliye Bakanlığı çeşitli yerlerine takılır. Örnek olarak, Millî Kütüphane'de bir Kütüphanecilik Okulunun açılmasına...

Vakıa bu tarihlerde Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesindeki kurslar devam etmektedir. Ne var ki bazı öğretim üyeleri Kütüphaneciliğin teknik bir iş olduğunu, velev kurs şeklinde olsa bile Üniversite tedrisatı arasında yeri bulunmadığı fikrini savunmaktadırlar. Nitekim Maliye Vekâleti de tasarısındaki Kütüphanecilik Okulu için «Kütüphanecilik gibi basit bir hizmet için mektep kurulmasının mânası anlaşılammamıştır» hükmünü verir.

Adnan Ötüken, bu sözü ölümüne kadar unutmamış ve esefle sık sık tekrar etmiştir.

Üç yıl için kiralanan Mithatpaşa Caddesindeki ev de sekiz ay içinde 60.000 kitapla bodrum katına varıncaya kadar dolmuştur. Koleksiyonları geliştirmek imkânı kalmamıştır. Müsait bir bina aranır. Millî Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer'le Maliye Bakanı Halit Nazmi Keşmir'in yardımıyla Saraçoğlu Mahallesine Kulüp - Gazino olarak inşa edilmekte olan Millî Kütüphane'nin şimdiki binası bu hizmete tahsis edilir.

Gerek bu binada, gerekse buna

1954 te eklenen birinci, 1963 te inşa edilen ikinci ek binanın her çivisine Adnan Ötüken'in emeği geçmiştir, denilirse mübalâğa edilmiş olur.

Tahsisatın olmadığı, personel sıkıntısı çekildiği ilk yıllar kaloriferleri yaktığı, hattâ temizlik yaptığı bilinmektedir.

Kasım 1955 ortalarında yazdığı bir yazısında Adnan Ötüken büyük bir tevazu ile der ki :

«Bu yazının yazıldığı tarihten geriye doğru Millî Kütüphane'nin son beş yıllık kronolojisi devamlı başarıların hikâyesini ihtiva eder. Bu başarıları bir tek insana değil, «Millî Kütüphane ailesi» diye adlandırabileceğimiz genç meslektaşlar topluluğuna borçluyuz. Ben, «Dünyanın en genç Millî Kütüphanesi»nin bu genç kütüphaneciler topluluğunu yetiştirmiş, onları bir araya getirmiş, bir topluluğa modern bir çalışma müessesesi hazırlamış, kendilerine bu mesleğin aşkını aşılamış olmakla iftihar ederim. Biz hepimiz 1946 Nisanında toprağa atılan tohumun bir fidan haline gelmesi için beraber çalıştık. Belki bu fidanı gölge veren bir ağaç olarak da göreceğiz. Fakat bizden sonrakilere onu büyük, asırdide bir çınar haline getireceklerdir. Bu iş bir değil, birçok ömür vermeğe değer bir iş, aynı zamanda birçok ömür alacak bir iştir.»

Diğer yandan 1952 ye kadar devam eden Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesindeki Kütüphanecilik Kurs-

ları yöneticiliği için Ötüken'e tahsis edilen asistan kadrosu, ihtiyaç oldu gerekçesi ile elinden alınır, kursları bir yıl fahriyen yürüten Adnan Bey, bir yandan Fakülte'deki kütüphaneciliğin bir ihtisas işi olduğuna inanmış hocaları, bir Kütüphanecilik Kürsüsü açmak için ikna eder. Bir hayli çabalamadan sonra 1954 de Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde bir Kütüphanecilik Kürsüsü kurduğunu başarı ve kendisi ek görev olarak kürsünün Öğretim Görevliliğine atanır.

Modern kütüphaneciliği bir ihtisas mesleği olarak kabul ettiren ve ona bir yüksek öğrenim müessesesi kazandıran Ötüken bu bakımdan huzura kavuşmuştur.

Adnan Ötüken bu yıllarda Milli Kütüphane Müdürlüğü yanı sıra Yüksek Öğretim Genel Müdür Vekilliği ile o tarihlerde yeniden kurulan Güzel Sanatlar Genel Müdür Vekilliğini de ikinci görev olarak yürütmüştür. 1957 de Bakanlık Başmüfettişi sıfatı ile Almanya'da Kültür Ataşeliği ve Talebe Müfettişliğine tayin edilir.

Bu tayinle 11 yıldan beri Ankara Radyosunda başarı ile yürüttüğü Kitap Saati Konuşmaları ve Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesindeki Öğretim Görevliliği sona ermiştir. Türk - Alman Kültür İşleri İstişare Kurulu'nun kurucuları ve ilk başkanları arasında bulunan Adnan Ötüken Türkiye ile Federal Almanya arasındaki kültür münasebetlerinin gelişmesi için yaptığı hizmetlerden

dolayı Federal Almanya Hükümeti tarafından 1960 ta Birinci Sınıf Hizmet Haçı nişanı ile taltif edilir. 1960 Ağustosunda Almanya'dan yurda döner. O günlerde boşalan Milli Kütüphane Müdürlüğüne yeniden tayin edilir. Kendisine Namık Kemal Ortaokulunda Almanca Öğretmenliği de ek görev olarak verilmiştir.

Adnan Ötüken 8 Temmuz 1965 te yeni kurulan Kültür Müsteşarlığına ilk Müsteşar olarak getirilir. Müsteşarlık görevi 2 yıl, 1 ay sürmüş, bu görevinde iken Opera ve Bale'nin bir Genel Müdürlük halinde Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünden ayrılmasını sağlamış, asıl büyük hizmeti Milli Folklor Enstitüsünü kurmak olmuştur.

Kültür Müsteşarlığındaki ilk icraatından biri ise, Milli Kütüphaneyi, daha iyi gelişme imkânlarını sağlamak için bir Genel Müdürlük haline getirmesi idi.

3 Ağustos 1967 de Müsteşarlıktan ayrılmış, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Edebiyat Öğretmenliğine getirilmiştir. Bu sırada da Namık Kemal Ortaokulundaki ek görevi devam etmekte idi. Bir ara Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Edebiyat Öğretmenliğinde de bulunmuştur. 1971 yazında kendi isteği ile emekli olmuş, evini de İstanbul'a nakletmişti.

Son yıllarda üst üste gelen kalp krizleri onu bilhassa son aylarda çok yormuştu. Hayatının her devresinde bu çok faal insan, son günlerde hastalıkla mücadele etmekte

ve şaka yollu tıbbı yendiğini söylemekteydi. 2 Mart 1972 günü ani bir kalp krizi, bu büyük idealist ve büyük dâva adamını aramızdan ayırmıştır. 4 Mart 1972 günü Kadıköy Osmanağa Camiinde yapılan bir törenle sevdiklerinin gözyaşları arasında Karacaahmet'te ebedi istirahat yerine tevdi edildi.

Son yıllarda «Ben kütüphanecilerin Ağababasıyım» demeye adet edinmişti. Gerçek olan onun modern Türk kütüphaneciliğinin kurucusu, eğitici ve yürütücüsü olmasıdır. O, bu büyük dâvayı kütüphaneciliğin istikbali olmadığı yıllarda, kütüphanecinin silik, şahsiyetsiz, basit bir memur sayıldığı, kütüphaneciliğin modern bir meslek ve özel bir ilim ve ihtisas dalı olduğu fikrinin alayla karşılandığı yıllarda güçlü omuzlarına almış ve başarıya ulaştırmıştır.

Başarıya ulaştırmak için gerekli millî müesseseyi, yüksek öğrenim kürsüsünü kurmuş, gerekli ortamı hazırlamış, genç kütüphaneci nesillerini yetiştirmiştir. Bir mesleğin meslek olabilmesi için gerekli Derneğin, yani Türk Kütüphaneciler Derneği'nin kurucularının başında da Adnan Ötüken gelir. Bu meslek için gerekli literatürü ilk eserleriyle, sayısız makalesiyle yine Adnan Ötüken vermiştir. Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni'nin yıllarca Neşriyat Müdürlüğünü yapmıştır. Millî Kütüphane'ye Yardım Derneği ve Türk Kütüphaneciler Derneği'nden başka, Türk Kanser Savaş

ve Araştırma Derneği, Ankara Filârmoni Derneği, Anıt - Kabir Derneği, Topkapı Sarayı Müzesi Yardım Derneği'nin de kurucuları arasındaydı. Zaman zaman bu derneklerin yönetim kurullarında çalışmıştır. Lise ve üniversite öğrenciliği sırasında gazetecilik, Almanya'da tahsilde iken Cumhuriyet Gazetesi muhabirliğini yapmıştır. 18 yıl UNESCO Türkiye Millî Komisyonunda Yönetim Kurulu üyesi, uzun yıllar Türkiye - Irak Kültür Anlaşması Komisyonu Türkiye Genel Sekreteri olmuş, bu sıfatla beş kere Irak'a gitmiştir. İyi Almanca ve Fransızca bilirdi. Bilhassa Türk Ansiklopedisinde çıkmış tercümeleri vardır. Irak ve Almanya'dan başka Suriye, Lübnan, Tunus, İran, Romanya, Polonya, Hollanda, Belçika, Lüksemburg, İngiltere, Fransa, İsviçre, İtalya, Yunanistan ve Amerika'ya gitmiş ve buralardaki kütüphaneleri incelemiştir.

Adnan Ötüken, sahip olduğu ideal ve inançtan aslâ taviz vermeyen, millet ve vatanını canından çok seven, bu iki değere yapılacak en ufak bir hücumu bağışlamayan, millî değerleri koruma yolunda şahsî menfaatlerini göz kırpmadan çiğneyip geçebilen, doğu ve batı kültürünü nefsinde toplamış, memleketin nadir yetiştirdiği müstesna insanlardan biriydi.

Bu müstesna insanı bugün rahmet ve minnetle anıyoruz. Gelecek kütüphaneci nesilleri de Onu daima saygı ve şükranla yadedeceklerdir.

Adnan Ötügen'in Kitap Halinde Yayınlanmış Eserleri

1. Bibliyotek bilgisi ve bibliyografi. İstanbul 1940 Coşkun Basımevi. 272 s. 8°
«İstanbul Üniversitesi Yayınlarından»
2. Üniversite yayınları bibliyografyası. 1933-1940. İstanbul 1941 Yeni Reklâm Basımevi. 88 s. 8°
3. Seçme eserler bibliyografyası (Radyoda kitap saati). 1942-1945.I. İstanbul 1946 Bir Yayınevi. XXXVII + 155 s. 8°
4. Millî Kütüphane kurulurken. Ankara 1946 Millî Eğitim Basımevi. LIII s. 8°
5. Bibliyotekçinin el kitabı. 2 C. Ankara 1947-1948 Millî Eğitim Basımevi. 8°
1. C. : XVIII+233+LIII s.; 2. C. : X+235+252 +XXIX+XLIV+LV +CLXXI s.
6. İstanbul Üniversitesi yayınları bibliyografyası. 1933-1945. 2. bs. Hazırlayanlar : Adnan Ötügen - Türker Acaroğlu. Ankara 1947 Millî Eğitim Basımevi. 8+446 s. 8°
«Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları : 50»
«Kütüphanecilik Kürsüsü Çalışmaları : 2»
7. Klâsikler Bibliyografyası. 1940-1948. Ankara 1949 Millî Eğitim Basımevi. XV+248 s. 8°
«Dünya Edebiyatından Tercümelere»
8. Klâsikler Bibliyografyası. 1940-1950. İstanbul 1952 İnkılâp Kitabevi. XVI+200 s.+1 y. 8°
«Dünya Edebiyatından Tercümelere»
9. How the Turkish National Library was foundet. Ankara 1955. 39 s. 4°
Not : Metin teksirdir.
10. Klâsikler Bibliyografyası 1940-1966. (Bibliyografya Enstitüsü mensuplarıyla birlikte). Ankara 1967 Ayyıldız Basımevi. XV+422 s. 8°
«Millî Kütüphane Yayınları»
11. Türk dilinin başına gelenler. Ankara 1968 Ayyıldız Matbaası A. Ş. 55 s. 8°
12. TRT için Türkçe dersleri. Ankara 1968 Ayyıldız Matbaası A. Ş. 37 s. 8°
«Türk Dili İçin Millî Mücadele : 2»
13. Üç ayda 163 yazı. 9 Nisan 1968 tarihinden 9 Temmuz 1968 tarihine kadar gazete ve dergilerde çıkan arı dil-uydurma ile ilgili yazıların bibliyografyası. Hazırlayan : Adnan Ötügen. Ankara 1968. 11 y. 4°
Not: Metin teksirdir.
14. İki yılda 600 den fazla yazı < Bibliyografya >. Ankara 1968 Ayyıldız Matbaası A. Ş. 29 s. 4°
«Türk Dili İçin Millî Mücadele : 3»
15. Yeniden 645 yazı < Bibliyografya >. 2. bs. Ankara 1969 Ayyıldız Matbaası A. Ş. 52 s. 4°

«Türk Dili İçin Millî Mücadele: 4»

16. [Türkiye Cumhuriyeti] M[illî] E[ğitim] B[akanlığı] Kültür Müsteşarlığı [Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü]: Türk Atasözleri. 2 c. [Yayımlayan: Türkiye Cumhuriyeti] M[illî] E[ğitim] B[akanlığı] Devlet Kitapları [Müdürlüğü]. İstanbul 1971 Millî Eğitim Basımevi. 408 s. 8°

«1000 Temel Eser: 47, 48»

Not: Önsöz Adnan Ötügen'indir.

Adnan Ötügen'in Kütüphanecilikle ve Umumî Kültürle İlgili Belli Başlı Makaleleri

İstanbul Kütüphaneleri (Azerbaycan Yurt Bilgisi. Yıl 3, sayı 26, 1934)

Üniversite İnkılabında gözönünde tutulacak bir dert daha: İstanbul Kütüphaneleri (Birlik, M.T.T.B. dergisi. Sayı 9, 1934)

Berlin Devlet Kütüphanesi (Cumhuriyet, 9 Kasım 1936)

Kütüphanelerimizi nasıl düzeltereğiz? (Yücel, Nisan 1938)

Almanyanın en modern kütüphanesi (Cumhuriyet, 24 Temmuz 1938)

Kitap Şehri Leipzig (Cumhuriyet, 3 Ağustos 1938)

Alman Kültürü bugünkü seviyesine nasıl yükseldi? (Cumhuriyet, 30 Kasım 1936)

Millî Kütüphane kurulurken (Cumhuriyet, 9 Ağustos 1939)

Kütüphane ve Kütüphanecilik (Radyo konuşması. Nisan 1942. Bu makale «Millî Kütüphane kurulurken» adlı broşürde yer almıştır).

Devlet Kütüphanesi kurulurken (Ülkü, Yeni Seri, Sayı 24, 16 Eylül 1942)

Örnek Bilim Kütüphanesi (Ülkü, Yeni Seri, Sayı 40, 16 Mayıs 1943)

Kütüphane meselesi (Ülkü, Yeni Seri, Sayı 21, 1 Ağustos 1942)

«Bibliyografya meselelerimize umumî bir bakış» adlı eser hakkında (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni Cilt 2, Sayı 2, 1953)

Millî Kütüphane Nasıl Kuruldu? (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt 4, Sayı 1, 1955)

Muallim M. Cevdet'in Yazmaların Tasnifi hakkında mühim bir raporu (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt 4, Sayı 2, 1955)

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi hakkında rapor (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni Cilt 5, Sayı 2, 1956)

Üniversitelerimizin büyük eksiği: Kütüphane (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt 5, Sayı 2, 1956)

Kütüphane Üniversitenin Kalbidir (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt 5, Sayı 2, 1956)

İstanbul Kütüphaneleri hakkında 48 yıl önc zamanın Sadrazamına sunulmuş bir rapor, Ahmet Zeki Beyin raporu (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt 5, Sayı 3, 1956)

Türkiyede Kütüphanecilik Öğretiminin Tarihçesi (Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt 6, Sayı 1-2, 1957)

- Prof. Helmut Ritter'in İstanbul Kütüphaneleri hakkında mühim bir raporu (*Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, Cilt 6, Sayı 1-2, 1957)
- Türk Kütüphaneciler Derneği On Yıllık tahlilî indeksi. Bir Indeks denemesi (*Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, Cilt 10, Sayı 3-4, 1961)
- Eski bir Defter, 60 Yıl Önceki Türk Kütüphaneleri (*Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, Cilt 11, Sayı 3-4, 1962)

Adnan Ötüken'in Türkiye'de Millî Eğitim ve İlim Mevzuu Üzerine Makaleleri

- Türkiye'de Millî Eğitim ve İlim I - Eğitim Hayatı ve Müesseseleri (*Türk Kültürü*, Yıl 2, Sayı 18, Nisan 1964)
- Türkiye'de Millî Eğitim ve İlim II - Yayın Hayatımız (*Türk Kültürü*, Yıl 2, Sayı 19, Mayıs 1964)
- Türkiye'de Millî Eğitim ve İlim III - Kütüphanelerimiz ve Kütüphaneciliğimiz (*Türk Kültürü*, Yıl 2, Sayı 20, Haziran 1964)
- Türkiye'de Millî Eğitim ve İlim IV - Kütüphanelerin ve Müzelerin dağılışı. (*Türk Kültürü*, Yıl 2, Sayı 23, Eylül 1964)
- General Education and Learning in Turkey (*Cultura Turcica*, Volume 1-2, 1964)

Adnan Ötüken'in Diğer Yazıları :

Adnan Ötüken yazı hayatına daha ilk okulda iken çocuk dergilerinde yazılar yazmak suretiyle başlamış, lise tahsili ve üniversite talebeliği sırasında gazete ve dergilerde çalışmış, birçok yazıları, röportajları neşredilmiştir. Yazı hayatına bütün çalışma hayatı boyunca devam eden Adnan Ötüken'in birçok dergi ve gazetede pek çok çeşitli konularda yazıları yayımlanmıştır. Bunların bir kısmı Adnan Cahit imzasını taşımaktadır.

Bu yazı, millî Kütüphane Yayınları arasında çıkmış olan «Millî Kütüphane ve Adnan Ötüken. <Millî Kütüphane Büyük Okuma Salonuna Adnan Ötüken Salonu adının verilmesi dolayısıyla>. Ankara, 1972» ad ve tarihli broşürden kısaltılarak alınmıştır.